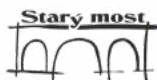
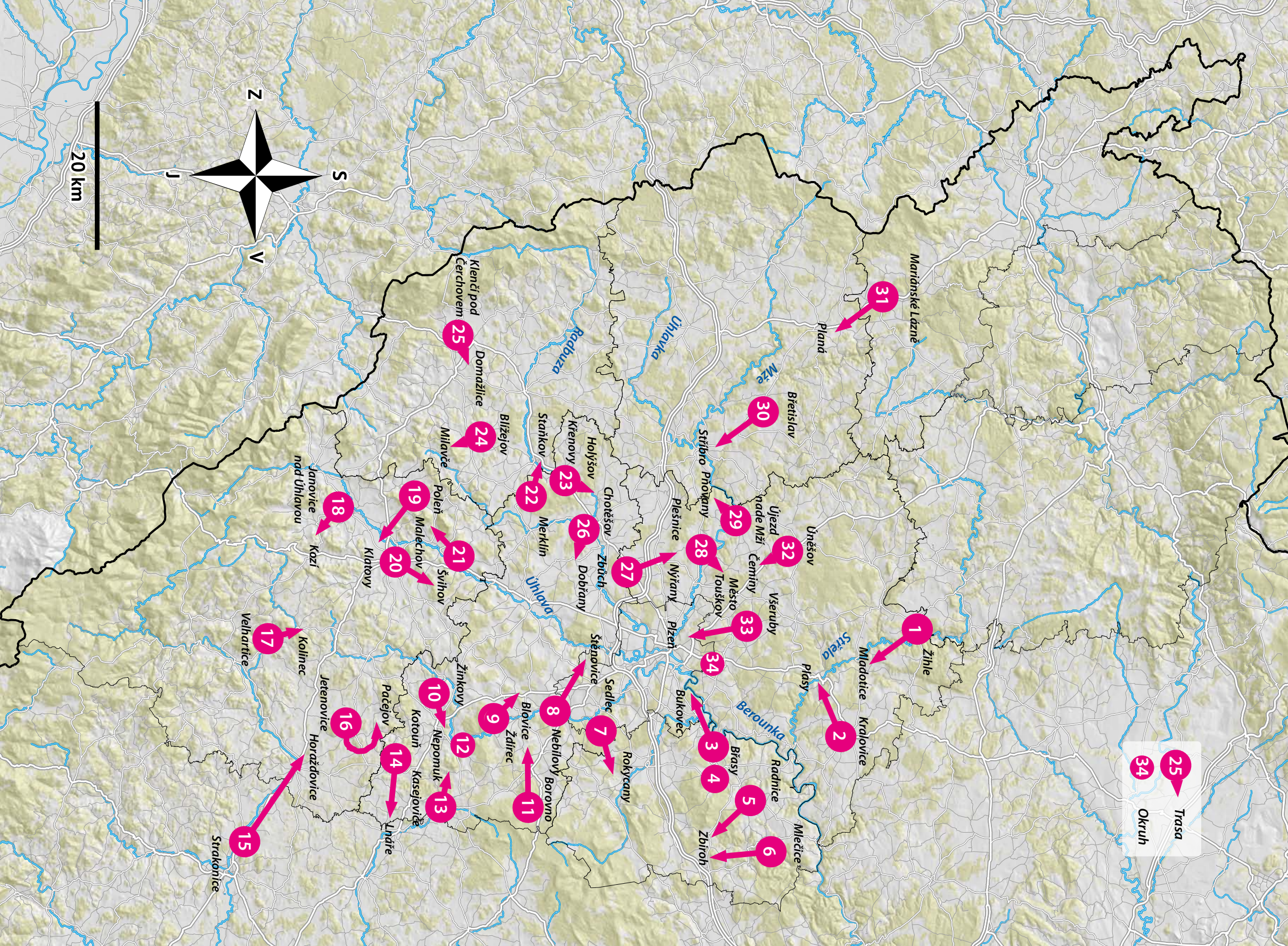

Vesnické cestopisy po Plzeňském kraji

Texty a fotografie
Lukáš Houška
Magdaléna Vacurová

Ilustrace
Tereza Šmucrová

1 PANSKÉ SÍDL Přítomnost tvrze, hradu či zámku ukazuje skutečnost, že obec bývala panským sídlem. V počátku bylo takových obcí mnoho, jednotlivá panství bývala malá a skoro v každé vsi byla tvrz. S růstem moci jednotlivých rodů docházelo ke skupování menších panství a jejich scelování. Malé tvrze zanikaly, vznikaly větší pozdě gotické či renesanční stavby. Proces scelování panství se zrychlil po třicetileté válce, kdy se centry stávaly už zámky. Mnohé z nich mají ve svých zdech pozůstatky starých tvrzí a hradů, ze kterých se vyvinuly.

2 HRŠTĚ V ZÁMECKÉM PARKU V době renesance, baroka a během 19. století se staly módními různě komponované zahrady a parky. V dobách socialismu se takové celky zpřístupňovaly lidem. A aby bylo opravdu jasné, že nyní vše patří všem, vznikaly v bývalých parcích a zahradách mnohé nevhodné stavby. Třeba fotbalová hřiště. Součástí takových záměrů bylo bourání zámeckých zdí spojené s rezignací na údržbu parků.

3 KOSTEL NA KOPEČKU Jakmile narazíte na vesnici, jejíž součástí je kostel stojící na pahorku a obehnaný hřbitovem, máte slušnou šanci, že se jedná o kostel skutečně velmi starý. Pozice kostelů na kopečku vznikala většinou tak, že kopec byl původně opevněný a stávala na něm tvrz. U té si majitel panství postavil kapli či malý kostel. Zatímco tvrze se pak z malých kopců stěhovaly buď na dobře hájitelná skaliska (vznikaly hrady), nebo do pohodlného sousedství návsi (zámky v pozdější době), panské kaple a kostely na místě zůstávaly. Takové kostely pak představují dobře identifikovatelné místo, odkud začala vznikat vesnice.

4 SKUPINA MALÝCH DOMKŮ Kolem návrší s kostelem je skupina malých domků bez velkých pozemků a hospodářského zázemí. V některých lokalitách (Řesanice) se takto zachovala původní urbanistická dispozice nejstarší fáze vesnice. Původní osídlení vznikalo kolem prvních tvrzí bez jasného plánu. Takovéto celky většinou zanikly během procesu znovuzaložení a uspořádání do vesnice s návsi.

5 FARA Fara slouží jako správa farnosti a její existence je vázána na kostel. Pravidlem bývá, že když už je někde fara, je tam i kostel. Existují kostely filiální, které správou patří pod farnost v jiné obci. Když byla nějaká obec církevní správou připojena k jiné, říkávalo se, že byla přifařena. Fary jsou většinou barokní, ale stojí na místech, kde bývaly i ty dřívější. Mnohde je součástí fary také velký hospodářský dvůr.

6 ŠKOLA V menších obcích jsou dodnes velké školní budovy, většinou prázdné. Školství se do menších sídel dostávalo až po nařízení Marie Terezie o povinné školní docházce. V počátku se učilo ve světnici některé z chalup (většinou v té, kde bydlel učitel). Díky emancipaci vesnického obyvatelstva a jeho ekonomického růstu během druhé poloviny 19. století si pak obce stavěly následné a prostorné budovy pro výuku. I na malých obcích bývalo ke stovec dětí a školy se stávaly centry nejen výuky, ale i divadelnictví, spolkového života a různé kultury. Většina školních budov pochází z přelomu 19. a 20. století. Mají většinou novorenesanční fasády. Od konce šedesátých let 20. století byly vesnické školy hromadně rušeny a budovy dnes bývají prázdné, přesto však stále dobře rozpoznatelné.

7 HOSPODA Vesnické obyvatelstvo bylo pospolité a v hospodách se scházela většina obce. Jinak totiž na vesnici příliš možností zábavy nebylo. Hospody tak bývaly plné různých akcí. Hrál se v nich divadlo, konaly přednášky, tancovačky a bály. I malé obce tak na počátku 20. století stavěly mohutné výčepní a taneční sály, v hostincích bylo možné se ubytovat i nakoupit. Za socialismu byly mnohé hospody rozšířeny ještě o kulturní domy. Od osmdesátých let 20. století a zejména pak na počátku 21. století dochází k jejich postupnému zavírání. Proces je spojen s tím, že lidé dnes za nákupy i zábavu cestují do měst a provoz hostinců je nákladný. Ukazuje to také proměnu pospolitosti a života na vesnici.

8 CHODSKÁ A ČESKOLESKÁ USEDLOST Mohutné pilířové brány, domy orientované štítovými stranami k návsi. To jsou poznávací znamení chodských usedlostí. Pilířové brány bývají osazeny vraty s polovinou provedenou jako dřevěná mříž. Chodské chalupy neměly žádnou větší výzdobu a během druhé poloviny 20. století prošly „modernizacemi“, které setřely jejich původní podobu. Zůstaly tak většinou jen brány. Ještě v 18. století však většina chodských domů byla dřevěná, rozmach zděné zástavby přišel po polovině 19. století. V německých částech Českého lesa pak vznikaly větší a zdobenější obytné domy, které se mnohdy dochovaly až dodnes kvůli absenci údržby.

9 PRODEJNA Z OBDOBÍ SOCIALISMU Na většině vsí je na návsi prodejna z období socialismu. Takové utilitární stavby s plochou střechou, vystavěné z levných materiálů, většinou zabraly místo některé větší usedlosti. Mnohdy jsou nevhodně umístěny uprostřed pozemku. Jejich vznik byl vynucen procesem vyvlastnění původních živností, v důsledku čehož mnohé vesnice přišly o veškeré

obchody a možnosti nakoupit si potraviny. Stát pak musel sanovat tuto situaci výstavbou družstevních prodejen, jejichž zásobování bývalo velmi problematické. Dnes jsou zde většinou večerky či sporadicky otevřené družstevní prodejny.

10 NÁVES Ústředním prostorem vesnice je náves. Nebývalo tomu tak v počátku, většina rozlehlých návsi vznikla až během 13. a 14. století, kdy majitelé panství původní osady znovuzakládali do podob, ve kterých zůstaly dodnes. Pravidelné rozložení usedlostí kolem ústředního prostoru pomáhalo lépe uspořádat pozemky katastru. Vytvářelo také společný prostor, kam bylo možné vyhnat dobytek či děti a obojí tak bylo pod dohledem místní komunity. Na návších se konaly slavnosti a vyhlašovala nařízení. V západních Čechách máme zástupce největších návsi, které byly kdy založeny (Přehýšov, Ves Touškov a další).

11 RYBNÍK Na návších vznikaly menší návesní rybníky, a to už ve středověku. Sloužily nejen jako zásobárna užitkové vody, ale také jako zdroj během požárů, místo, kam bylo možné vyhnat kachny a podobně. Často kolem rostly i vrby, které byly zdrojem proutí pro výrobu různých košíků a ošatek.

12 MOHUTNÁ USEDLOST Na západ, sever a částečně i na jih od Plzně vznikaly v oblastech s převážně německým obyvatelstvem mohutné usedlosti. Ty zahrnovaly krom obytné budovy a výminku také mnoho dílčích hospodářských staveb. Kromě velkých stodol na konci pozemku to byly různé maštale a skladovací prostory připojené jako pokračující křídlo k obytné budově. V průčelí mívaly jednoduché klenuté brány a střídou výzdobu na štítech domů bez přesahů střech. Na kresbě jde také o dům s největším pozemkem, který patřival možná svobodnému sedlákovu (mohl odkazovat svůj majetek a měl různá práva) nebo se jednalo o panský dvůr – hlavní hospodářskou jednotku patřící pod majitele panství či vsi.

13 ROUBENÁ STODOLA S DOŠKY Dnes na vesnicích vidáme většinou velké zděné stodoly, ale starší vrstva hospodářských budov bývala až do počátku 19. století roubená. Tyto dřevěné velké hospodářské stavby bývají vzácnými ukázkami velmi staré výstavby, mnohdy sahající až do 18. či 17. století. Došky jsou vyrobeny ze slámy či rákosy a jejich životnost bývala v řádu několika desetiletí. S nástupem kyselých dešťů a znečištění ovzduší se však zkrátila.

14 USEDLOST PLZEŇSKÉHO TYPU V obcích ležících v těsném sousedství Plzně (zejména

na východ, sever a jih) vznikaly během 19. století výjimečně zdobené a náročně provedené usedlosti. Bohatnoucí sedláci se během té doby zhlédli v krásných městských domech Plzně a upravovali své domy ve stylu klasicismu kříženého s barokem. V obcích jako Božkov, Koterov či Týmákov tak najdeme krásné brány a někde ještě i pěkně zdobené chalupy. Ty vznikaly veskrze jen v českých oblastech.

15 USEDLOST STRAKONICKA Jižní okraj Plzeňského kraje sousedí s jižními Čechy a dochází zde k prolínání tamní lidové architektury s tou plzeňskou. Domy mívají barokem inspirované štíty a brány, mnohdy doplněné o novorenesanční výzdobu a typicky okrovou plzeňskou barvu. Na obrázku je usedlost poškozená řadou nevhodných úprav jejího hospodářského zázemí, které po kolektivizaci ztratilo smysl. Maštale jsou upraveny na zcela jinak orientovaný domek s nevhodným sklonem střechy a nevhodnou krytinou. Původní hospodářské zázemí teď slouží jako garáž a odpadčinková zóna.

16 ROUBENÁ CHALOUPEK BRD V blízkosti Brd vznikaly i v 19. století jednoduché roubené chalupy bez většího hospodářského zázemí. Důvodem byla absence rozměrných pozemků vhodných pro zemědělství. Zdejší obyvatelstvo se tak živilo prací v lese a bývalo chudší. Mnohé podbrdské domky mají jen dvě místnosti (místo klasických třech). Zajímavým detailem bývají různé malé pavlače u menších špýchárků či chalup.

17 USEDLOST CHEBSKÉHO TYPU Na severozápad Plzeňského kraje pronikal unikátní a čistě regionální typ chalupy, která je běžná v okolí Chebu. Jedná se hrázdné stavby o několika patrech. Hrázdění je zde provedeno skoro jako vyšívaní – tedy s hustou sítí dřevěných rámců.

18 ROUBENÁ A HRÁZDNÁ CHALUPA Dřevěná zástavba patří ke starším vrstvám vesnické architektury, která byla většinou převrstvena zděnými domy z 19. a 20. století. Každý roubený domek ve vsi představuje unikátně zachovanou památku. Roubené chalupy bývají typičtější pro české oblasti, zatímco mohutnější hrázdlené chalupy o více patrech patří spíše do oblastí bývalých Sudet.

19 VÁŽNÍ DOMEK Tyto malé stavbičky jsou dodnes na většině návsi českých vesnic. Jedná se o relikty socialistického hospodářství. V domcích s váhou se vážily valníky s úrodou a dalším materiálem před jejich transportem do areálu JZD. Dnes jsou většinou nevyužité či slouží jako malé knihovny a klubovny.

Chalupa u Odlezelského jezera

1. Z Žihle do Mladotic

Cesta je vhodná spíše pro pěší, ale cyklisté lesní a polní cesty taky zvládnou. Z Potvorova do Řemešína je to po asfaltu, jinak není na cestě žádný problematický úsek.

15 km

Hlavním cílem této výpravy po severu Plzeňska je obec s názvem Potvorov! Bát nestvůr se nemusíte, naopak se můžete těšit na unikátně zachovaný románský kostel s řadou pěkných detailů. Cesta do Potvorova vás však zavede i k nejmladšímu jezeru v Čechách a mezi rozebrané skály. Z Potvorova se pak vydáte na příjemnou cestu do Mladotic. Nepotkáte mnoho lidí a budete si užívat pěknou krajinu.

Doprava: Tam i zpátky vlakem. Do Žihle jezdí linka R25 provozovatele GW Train a zpět z Mladotic je to stejný vlak. Jezdí každé dvě hodiny.

Stravování: V Žihli můžete využít několik obchodů s potravinami. U náměstí je také oblíbené bistro, ale to funguje až večer. Každopádně doplňte síly a zásoby v Žihli, po cestě už pak nebude možnost.

Cesta: Z vlaku vystoupíte na žihelském nádraží, které se na konci druhé světové války stalo dějištěm hrůzné události, když zde zastavil vlak transportující vězně z koncentračních táborů v Německu a Polsku. Transport 273 vězňů nepřežilo a byli pohřbeni na místním

Socha sv. Judy Tadeáše

Dům čp. 70 na náměstí v Žihli

hřbitově. Vydejte se doprava k jihu na hlavní silnici II/206, kterou sleduje také modře značená turistická cesta. Půjdete z kopce směrem na východ okrajovou zástavbou města. První vlak přijel do Žihle v roce 1873 a z té doby pochází třeba industriální **budova čp. 120**. Po cestě do centra Žihle uvidíte také krásnou **vilu čp. 149** s novorenesanční výzdobou a litinovým plotem. Hned vedle je budova COOPu ze sedmdesátých let 20. století, což už taková krása není. O kousek níž uvidíte sochu **sv. Judy Tadeáše**, která má poněkud velký podstavec na tak malé dílo. Na blízkém rozcestí je pak kamenný **směrovník**, který ukazuje cestu k **památníku obětem transportu**. Ten je na hřbitově s **kostelem sv. Filipa a Jakuba**. Obojí je zacházka, ale je to jen 300 metrů. Dále po modré dojdete kolem **smírčího kamene**, který je vlastně označením panství kláštera v Plasích, přímo na náměstí Žihle.

ŽIHLE

Počet obyvatel: 1 283

První písemná zmínka: 1238

V Žihli je na každém kroku patrné, že se tohle osídlení mělo stát městem, ale i přes mnohé pokusy k tomu nikdy úplně nedošlo. Je tu obdélné náměstí, ale je obestavěné venkovskými domy, jsou tu dva kostely, ale hned vedle nich začínají pole. Ale i to má svoji estetickou cenu a kvalitu. Městečko se na poli dějin objevuje ještě jako

pouhá ves věnovaná klášteru v Plasích. Cisterciáci z Plas se snažili o rozvoj svého majetku, a tak zřejmě za nich byla obec rozšířena, vytyčeno náměstí a už v roce 1268 bylo místo nazýváno městečkem. Pak ale přišly husitské války, rozvrat majetku kláštera a v místě se usídlila šlechta. V 15. století vznikla u kostela sv. Václava tvrz, kterou nechal možná vystavět Jan Calta z Kamenné Hory. Žihle se stala součástí rabštejského panství, a to až do roku 1595, kdy městečko připadlo Mikulášovi Libštejskému z Kolovrat, který z ní učinil centrum nového panství a nechal postavit tvrz. Ta se ve formě malého renesančního zámku dochovala dodnes. Od roku 1622 tu vládli Černínové z Chudenic a rezidenční účel zámku postupně mizel. Staly se z něj kanceláře panství. Po roce 1945 zámeckou budovu využíval státní statek, chvíli tu byla provozována restaurace, údržba byla jen formální a stavba chátrala. Bohužel přes mnohé majetkové proměny chátrá dodnes. V roce 2025 se zámek nacházel ve stavu, kdy každým dalším dnem hrozí jeho definitivní zřícení. Přesto tu dodnes můžete obdivovat krásný renesanční portál s bosováním, dvojici sedlových střech postavených na čtvercovém půdorysu a uvnitř se ještě stále dochovaly klenby a portály.

O trochu veselejší pohled je na vedlejší kostel sv. Václava. Ten je původem gotický, ale jeho současná podoba je z let 1718–1730, kdy

Dům čp. 50 s pavlačí v Žihli

Výhled na Radyni ze Sedlecké skály

7. Ze Sedlce do Rokycan

Trasa je vhodná spíše pro pěší, cyklisté budou muset vynechat úsek u Sedlecké skály, popřípadě nechat kolo někde pod kopcem. Pěší se mohou těšit, že většina cesty povede po nezpevněných cestách, což ocení jejich nohy. Velká část navíc vede lesy, takže je to příhodný výlet i pro parné dny.

16 km

Na tomto výletě se můžete těšit na industriální památky, rybník, zajímavé vesnice, tajemnou sýpku, skály, lesy a spoustu pěkných zákoutí. To vše na relativně krátké trase a nedaleko od Plzně. Ačkoli trasa startuje ve Starém Plzenci, necháme toto starobylé sídlo mimo náš zájem a vypravíte se rovnou do Sedlce, do místa, kde se zrodily základy pozdější slavné strojírný Škoda, ačkoli jméno jejího zakladatele Emila Škody zde nebude figurovat. Nad Sedlcem je krásná skála, kterou znaly i kultury obývající tuto zemi před Slovany. V Tymákově se můžete těšit na jedny z nejhezčích ukázek plzeňských bran a chalup a nakonec se pěkným lesem projdete až do Rokycan.

Doprava: Na start lze dojet vlakem do stanice Starý Plzenec. Tu obsluhuje linka P1, která jezdí často. Zpět můžete vlakem z nádraží Rokycany, které oplývá širokou nabídkou spojů.

Stravování: Zásoby můžete doplnit v obchodu s potravinami u nádraží v Plzenci. V Sedlci je večerka a naproti pivní bar Bojo. V Tymákově mají COOP, takže bude v neděli zavřeno.

Cesta: Vlak vás vysadí na krásně udržované stanici **Starý Plzenec** s truhlíky plné květin. Vlaky sem poprvé dojely už v roce 1868, když byla zprovozněna první část dráhy císaře Františka Josefa z Českých Budějovic do Plzně. U nádraží je velký asfaltový plac a na jeho druhé straně obchod s potravinami. Když nahlédnete do vedlejší Rašínovy ulice, spatříte na obzoru kopec **Hůrka** se zbytky **přemyslovského hradiště** a také siluetu **rotundy sv. Petra a Pavla**. Právě zde se začal odehrávat příběh města, které dnes nese jméno Plzeň. Vy se však vypravíte východním směrem Nádražní ulicí a po asi 450 metrech u domu čp. 1362 odbočíte směrem ke Smetanově ulici. Tu přejdete a napojíte se na zeleně značenou turistickou cestu. Pěšina vás dovede k lávce přes řeku **Úslavu**

a poté až na ulici Tymákovskou, která je hlavní ulicí Sedlce.

SEDLEC

Počet obyvatel: 941

První písemná zmínka: 1266

Sedlec je jedním z center průmyslové historie v Plzeňském kraji. Jeho dějiny těžby a zpracování železa sahají až na počátek novověku. Ves je však samozřejmě starší a bývala to zřejmě jen malá osada při Tymákovském potoce. Okolí bylo osídleno ještě dříve, ale k tomu se vrátíme na Sedlecké skále. První zprávy o tavbě železa v Sedlci pocházejí z roku 1578. Už tehdy se na kokořovské panství dovážela železná ruda. V této době tady byla zřízena železná huť s hamrem, později vysoká hutní pec. Počátky železářny jsou spojeny se jménem Karla Kokořovce z Kokořova, tehdejšího pána ve Štáhlavech. Ruda se nejdříve dovážela z Rokycanska, ale později se těžila i v blízkém okolí a ve Starém Plzenci. V roce 1816 zdědil železářny hrabě Christán z Waldsteina a s ním přišel odborník Antonín Mayer, který závod velmi zefektivnil a značně zvýšil výrobu železa a litiny. Ve dvacátých letech 19. století byly vyrobeny první parní stroje. V roce 1840 nastoupil jako vedoucí František Bellani, který zavedl výrobu jeřábů i kladkostrojů. O deset let později byla postavena slévárna. Věhlas závodu rostl, a aby mohla být rozšířena výroba, vznikl

Kychta sedlecké strojírný

v roce 1859 nový závod v Plzni, zárodek pozdějších velkých Škodových závodů.

Železářna v Sedlci se však rozvíjela dále a byla rozšiřována, což se projevilo v jejím okolí. Třeba rybník, který se nazývá Starý, původně sahal až k továrně, ale nebylo kam vyvážet strusku, a tak se vozila přímo do rybníka. Ten se sice zmenšil, ale závod nechal skládku upravit. Byl pozván

Starý rybník

Hrad Velhartice s ikonickým gotickým mostem

17. Z Velhartic do Kolince

Trasa je vhodná spíše pro pěší, jelikož vede velkou část po lesních a polních cestách. Její délka také není nikterak závratná a pěšky si užijete více detailů kolem cesty. Všechny úseky jsou dobře průchozí i v létě.

13 km

Nenáročná výprava s velkými památkami, hradem, kostely i křížovou cestou. Můžete se těšit na plnokrevné podhůří Šumavy, pěkné, ale dobře zdolatelné kopce a své si tu užijí i klasičtí návštěvníci památek – záleží ale na tom, kdy dorazíte do startu výpravy. Pokud to bude brzy, hrad bude zavřený. Pozdější výprava však v tomto případě nevede, protože je to trasa krátká.

Doprava: Na začátek se dostanete vlakem do Klatov a pak autobusem do Velhartic. Spoje pěkně navazují a jezdí jich hodně. Zpět vlakem z Kolince, který jezdí během dne i každou hodinu. Přestup na další vlak opět v Klatovech.

Stravování: Jelikož budete začínat ve Velharticích, ráno mnoho místních hospod otevřených nebude. Můžete však využít potravin a cukrárny na náměstí, popřípadě nakoupit v místním COOPu,

který má otevřeno celý týden. Ti, kterým nevadí globalizované turistické restaurace, mohou využít pohoštění přímo na hradě, ale otvírají až v 11 hodin. O víkendu můžete také využít kiosek v místním bikeparku, který má rád i hosty bez kol. Každopádně naberte síly ve Velharticích, dále už se nikde občerstvit nedá.

Cesta: Autobus vás vysadí na malém plácku ne-daleko náměstí před obchodem s potravinami. Místo obklopují velké šumavské chalupy a na obzoru uvidíte věž kostela Narození Panny Marie.

VELHARTICE

Počet obyvatel: 845

První písemná zmínka: 1318

Městečko Velhartice je poněkud ve stínu svého monumentálního a dobře známého hradu. Dokonce i ta první písemná zmínka zmiňuje hrad, i když osada je pravděpodobně starší. Pro důkazy nemusíme chodit daleko. Na náměstí totiž stojí kostel Narození Panny Marie, který měl svého románského předchůdce. Dle dochovaných

Skanzen pod hradem

stavebních prvků zde stál už v roce 1240, což nás přivádí k myšlence, že by Velhartice přeci jen mohly být ještě starší. To už dnes ale nikdo nezjistí. Kostel je dvoulodní, což je velmi netradiční členění, které vzniklo postupným přístavováním. Na přelomu první a druhé čtvrtiny 14. století vznikl presbytář, druhá loď byla přistavěna v 16. století. Svým dílem se na podobě kostela podílelo i baroko, nejhezčí je asi oratoř přistavěná v interiéru stavby. Není to poslední kostel, který ve Velharticích navštívíte, ale nyní se vydejte ke hradu. Při zpáteční cestě ještě zbyde čas na domy a další památky.

Hrad patří mezi nejvýznamnější a nejvíce navštěvované hrady u nás. První písemná zpráva je z roku 1318, ale dendrochronologické datování dřevěných prvků nejstarší části posouvají stavbu do doby krátce po roce 1280. Vznik

hradu je spojen se známým šlechticem Buškem I. z Velhartic, který byl důvěrníkem tehdy ještě markraběte Karla IV. Jeho syn Bušek II. je však známější a prakticky celý život strávil po boku tehdy už českého krále a císaře Karla IV. Byl mistrem královské komory, později maršálem královského dvora a nakonec i nejvyšším hejtmánem tzv. Nových Čech v Horní Falcí. Bušek II. z Velhartic zemřel 15. července 1360 a byl pohřben ve velhartickém kostele Narození Panny Marie. Jeho osobnost vám na hradě podrobně představí.

Samotný hrad se skládá z několika částí. Starého paláce, věže, renesančního křídla, pivovaru, sýpky a unikátního gotického mostu. Podle dendrologických dat byla pravděpodobně současně s Rajským domem postavena čtverhranná věž Putna a oba tyto objekty jsou spojeny kamenným mostem, který na obou koncích má ještě dřevěné padací mosty. Použití spojovacího mostu mezi palácem a věží je unikátní v celoevropském kontextu. Nezvyklé je také vodárenské zařízení, které umožňovalo čerpat vodu z říčky Ostružné.

Hrad je otevřen v sezóně od úterý do neděle od 10:30 do 17:00. Je tedy velká šance, že budete před jeho zavřenou branou stát dříve. Nezoufejte, na severním svahu hradního návrší je volně přístupný malý skanzen s řadou krásně zrekonstruovaných starých chalup dovezených sem ze širokého okolí Pošumaví. Je tu také řada odpočívadel, pěkná boží muka a u odbočky ze silnice

Kostel Narození Panny Marie

Sousoší Kalvárie u Chotiměře

24. Z Blížejova do Milavčí

Trasa je vhodná pro cyklisty i pěší. Cyklisté ocení větší podíl asfaltových silnic s malým provozem, chodci se budou těšit na přechod vrchu Háj skrz les a louky až do Milavčí. Na trase nejsou žádné problematické úseky.

15 km

Čeká vás nenáročný výlet, kde na pár kilometrech projdete větší množství obcí. Domažlicko vás bude lákat velkými dvory, zvláštnou krajinou i ozvěnami místních písní, jelikož tu z mnohých chalup pocházel nějaký dudák či jiný hudebník. Těšit se můžete také na pěkný úsek cesty přes les a louky. Největším lákadlem bude jistě středověká tvrz Lštěň.

Doprava: Tam i zpátky lze vlakem. Do Blížejova vás doveze linka P3, popřípadě Bavorský expres. I z Milavčí je zajištěna stejná nabídka spojů. O stihnutí vlaku se tak bát nemusíte.

Stravování: Zásoby doplňte ideálně přímo v Blížejově, kde je obchod s potravinami i večerka. Další obchod je až v Milavčích. Zde je také hostinec U Kamila, otevřený od pátku do neděle od pěti odpoledne.

Cesta: Vystoupíte u opravené **nádražní budovy**, která je součástí tratě 180, zprovozněné zde v roce 1861. Od nádraží se vydáte na obhlídku Blížejova, je to sice menší zacházka, ale když už jste tady, Blížejov stojí za prohlídku. Nádražní ulicí se vydáte k jihozápadu a minete **dvě skla-diště**. Jedno dřevěné pro místní cihelnu a druhé pro osiva, které na svých zdech dodnes nese řadu nápisů. Nezvykle vysoká a zároveň úzká budova je postavena v pěkném industriálním duchu. Na křižovatce s ulicí Týnskou se vydáte na západ a po pár metrech budete stát na návsi u kostela sv. Martina.

Obilné skladiště u nádraží Blížejov

Kostel sv. Martina

BLÍŽEJOV

Počet obyvatel: 1 598

První písemná zmínka: 1324

Historie osídlení je mnohem delší než výše uvedená první písemná zmínka. Při výstavbě nového satelitního městečka tu našli archeologové několik desítek zahlučených objektů z pozdní doby bronzové (zhruba 1 000 let před naším letopočtem). Samotný Blížejov je dnes tvořen rozlehlou návsi s pečlivě vyskládanými usedlostmi kolem severozápadní části. Na jihovýchodě je zámek, bývalý panský dvůr a také kostel sv. Martina. Ten má nezvyklé průčelí tvořené dvěma řadami klenutých oken, nezvyklým barokním portálem a připojenou věží. Svatostánek měl gotického předchůdce, ale současnou podobu získal během raného baroka na přelomu 17. a 18. století. Z boku se zachoval gotický portál. Věž má poslední patro nesené polosloupky a je zakončena vysokou štíhlou věží s lucernou se zvony.

Naproti pod kostelem je zámek, což ale na první pohled není poznat, neboť vypadá spíše jako větší škola. Historie panského sídla je komplikovaná, jelikož v minulosti bývala ves rozdělena mezi několik majitelů a někdo z nich tu vlastnil

i vodní tvrz s příkopem. Později patřila ves panství Horšovský Týn a tvrz zřejmě zchátrala a zanikla. Teprve v osmáctém století byl na jejím místě postaven jednoduchý barokní zámek upravený ve druhé polovině devatenáctého století. Ve druhé polovině dvacátého století přestavěl zámeckou budovu místní národní výbor na ordinaci. Za zámek se rozkládají poslední stodoly bývalého panského dvora, některé upravené k obytným účelům.

Za prohlídku stojí chalupy kolem návsi. Zajímavá je třeba mohutná usedlost ev. č. 2, která kromě pěkného obytného stavení z roku 1922 a typické chodské brány překvapí i roubeným špýcharkem někdy ze závěru 18. století. Pro

Náves v Blížejově

Obsah

Vzorová vesnice	6
Legenda k vesnici	8
1. Z Žihle do Mladotic	10
2. Z Kralovic do Plas	16
3. Ze Stupna do Bukovce	24
4. Kolem Břas za počátky průmyslové revoluce	32
5. Z Radnic do Zbirohu	40
6. Z Mlečic do Zbirohu	46
7. Ze Sedlce do Rokycan	52
8. Z Nebílov do Černic	58
9. Ze Ždírcce do Blovic	66
10. Ze Žinkov do Nepomuku	74
11. Z Borovna do Blovic	82
12. Z Kláštera u Nepomuku	90
13. Z Kasejovic do Nepomuku	98
14. Z Kotouně do Lnářů	106
15. Ze Strakonic do Horažďovic	114
16. Z Jetenovic do Pačejova-nádraží	126
17. Z Velhartic do Kolince	134
18. Z Janovic nad Úhlavou do Kozí	140
19. Z Poleně do Klatov	150
20. Z Klatov do Švihova	158
21. Ze Švihova do Kokšína	164
22. Z Merklína do Holýšova	170
23. Z Křenov do Holýšova	176
24. Z Blížejova do Milavčí	186
25. Po chodských vsích za Kozinou	194
26. Z Chotěšova do Dobřan	202
27. Ze Zbůchu do Nýřan	210
28. Z Plešnic do Města Touškova	218
29. Z Újezdu nade Mží do Pňovan	226
30. Z Břetislavi do Stříbra	236
31. Z Plané do Mariánských Lázní	246
32. Z Úněšova do Čemin	258
33. Ze Všerub na Krkavec	268
34. Z Bolevce do Božkova	278